پاسخ ج) قلّت وقوع رأس شلجمی در بلاد مسلمین در طول تاریخ

این هم یک نکته. ولی فعلاً بنا ء این جزوه بر این بوده که شکل شلجمی را جلا بدهیم و آن را در فضای مباحثه بیاوریم. نمیدانم تا حالا آمده ای نه. اگر آمده خیلی خوب است ولی اگر نیامده این جزوه میخواهد وارد این بحث بشود. شما فرمودید یک شش؟

شاگرد: بله.

استاد: زحمتی که ایشان پارسال کشیدند یک کار استقرائی است که از هزار و چهارصد سال که آمده دقیق در بیاید آن جایی که مرز دقیق اختلاف این دو فتوای مراجع فعلی است که مجزی هست یا نیست، خطای قطعی آن با تلسکوپ و عدم رؤیت با چشم غیرمسلح چند مورد است؟ فرمودند یک به شش است.

اگر بگویند یک اماره داریم که در هر شش مورد، شش مورد خطا دارد، شما میگویید خب این چه اماره‌ای شد؟! اماره بر چیست؟! برای شش مورد اماره است، ولی در هر شش مورد خطا دارد؟! بگویند اماره ای است که در هر شش مورد پنج مورد خطا دارد و تنها یک مورد درست است. در اینجا همچنان عرف میگویند که این چه اماره‌ای است؟! پنج مورد خطا و یک مورد درست؟!

اگر بگویند یک اماره‌ای داریم که در هر شش مورد چهار مورد خطا دارد و تنها در دو مورد درست است، باز فطرت آدم این را نمیپذیرد و میگوید چه شد؟! جلوتر برویم، اماره‌ای است که در شش مورد سه مورد خطا و سه مورد درست است، ارتکاز شما در اینجا چیست؟

شاگرد: ذهن ما مراعی میگذارد.

استاد: من هم موافق هستم. میگوید صبر کنیم تا این اماره برای کجا است و فایده آن چقدر است. ملاکات دیگر را هم در نظر میگیرید. جلوتر برویم؛ بگویید اماره‌ای است که در هر شش مورد، چهار مورد درست است و دو مورد خطا دارد. اینجا به چه صورت است؟

شاگرد: فی الجمله خوب است، اگر بهتر از این نباشد.

استاد: بله، حالا فرمایش آقا را ببینید. اماره‌ای داریم که در هر شش مورد پنج موردش درست است و یک مورد خطا دارد. آن آقا با زحمتی که کشیده‌اند ذهن ما فعلاً در اینجا است. ببینید چقدر تفاوت کرد! یعنی اینکه میگفتند از اول السلام تا به حال همه خطا درمیآمد، با استقراء ایشان میگوییم از اول السلام تا به حال در هر شش مورد، یک موردش خطا در میآید. پنج موردش درست است.

لذا اختلاف فتوای این مراجع اصلاً نمودی ندارد. فضای بحث خیلی تغییری می‌کند. در آیندهٔ بحث دیگر نمی‌گویند از اول السلام تا به حال همه باید اعاده کنند.

در عمر یک نفر هم حساب کردید ای نه؟ مثلاً مرجعی که دو سال است، با در نظر گرفتن این یک شش‌م، حدوداً چند روزه او طبق رؤیت با تلسکوپ خطا می‌شود؟ علی ای حال می‌توان بعداً حساب شود.

خب این را کنار کجا می‌گذارید؟ درجایی‌که دو نفر بیایند و بگویند که ما ماه را دیدیم. هلالی هم که چقدر تخیلاً در معرض خطا است. کسانی که در رؤیت هلال تخصص دارند می‌گویند که قوه متخیله آنها هلال درست می‌کند. اینجا هم در معرض این هست که شما بگویید دو نفر دیده‌اند. و در سائر موضوعات مانند عدول شاهد، کذب شاهد و ... . یک شوخی داشتند؛ معروف بود؛ می‌گفتند وقتی شب سیام برای رؤیت هلال می‌رفتند می‌گفتند هر جوری که هست باید آن را ببینیم! از این شوخی‌ها هم داشتند. هر جوری هست باید آن را ببینیم، شوخی بود، اما گاهی هم با تلفن و... جدی شده بود.

علی ای حال ما مشکلی نداریم وقتی در موضوعات دو شاهد عادل گفتند، صاف است که برقراری حکم شرعی با این اماره هیچ مشکلی ندارد. حالا شما بگویید وقتی دو نفر می‌گویند اگر آمارگیری بکنیم خیلی خطا است. خیلی اشتباه در آنها هست. مهم نیست. چرا؟ چون وقتی می‌گوییم شارع حجیت بینه عادله را در موضوعات پذیرفته، یعنی فقط به احراز نگاه نکرده که شما بگویید خیلی خطا داریم. داشته باشیم، در بین‌ّهای که شارع فرموده یکی از ملاکاتی که در نظر گرفته احراز موضوع است، دهها ملاک دیگر هم دارد. بعضی از آنها را ما می‌فهمیم و برخی از آنها را نمی فهمیم. چرا سه نفر قرار ندادند؟ چرا دو نفر قرار دادند؟ چرا بعضی از جاها یکی کافی است؟ چرا در برخی از جاها چهار تا است؟ مواردی هم که تعبدی است حِکَم بسیاری زیادی دارد.

28:38

شاگرد: طبق شکل شلجمی خودتان آمار را بررسی کرده‌اید؟

استاد: نه، علاوه که در آن بررسی ایشان زحمت کشیده‌اند، معلوم نیست نرم‌افزارها...؛ کبی‌سه‌ها و خیلی از پارامترها باید در این محاسبه دخالت کند. باید ببینیم نرم‌افزاری که اینها را محاسبه کرده چند معیار دارد.

شاگرد: الآن وضعیت هوا با گذشته خیلی تفاوت کرده است. هم آلودگی هوا و هم لایه ازون در رؤیت هلال تأثیرگذار است.

استاد: بله، خود انتشار نور در جو و اینکه چه ذراتی در آن باشد خیلی بحث دقیق و گسترده‌ای است.

شاگرد2: در این ده سال ما رابطه پنج و یک را پیدا نمی‌کنیم. یعنی بیشتر در اینجا با هم اختلاف دارند که در اینجا رؤیت با تلسکوپ را مجزی می‌دانند و در آن جا مجزی نمی‌دانند.

استاد: این فرمایش شما نکته خوبی است. این چیزی که ما در این جوزه می‌گوییم برای رأس الشلجمی است. در بسیاری از اینها که می‌بینید اختلاف می‌ماند، برای این است که تلسکوپ را در بلادی محل اختلاف قرار می‌دهند که برای ادامه شلجمی است. لایه‌هایی در دنباله آن وتر مخروط است. در رأس الشلجمی نیست. آن چه که شما می‌بینید می‌ماند برای اصل خود تلسکوپ ... . لذا من می‌خواهم بعداً بگویم جایی که قطعاً دو فتوا خطا در می‌آید و تمایز دو فتوا معلوم می‌شود، فقط در رأس شلجمی است. در ادامه آن نیست. این نکته شما مهم است. اگر من می‌خواستم کلاً بگویم حرف شما درست است که می‌گویید در خیلی از سال‌ها است که این دارد تکرار می‌شود. اما آن چیزی که ما می‌بینیم تکرار می‌شود برای رأس شلجمی نیست. رأس شلجمی است که بالدّقّه محل افتراق این دو فتوا است که دقیقاً اختلاف این دو فتوا خودش را نشان می‌دهد. و الاّ در غیر رأس

شلجمی اینطور نیست.

بازبینی #1
ایجاد شده 12 مه 2026 14:12:36 توسط ... .
به روزرسانی شده 12 مه 2026 14:13:43 توسط ... .